

LA SERRA MARIOLA

Per a conèixer la serra Mariola

La serra Mariola i les serres de l'Alcoià i Comtat combinen harmoniosament una complexa orografia, unes peculiars condicions climàtiques i un destre conreu de les terres que es remunta a temps immemorials. Fruit de tot això és un mosaic d'ambients i de paisatges d'elevat valor ecològic i estètic. Per tal de fruir-ne us recomanem aparcar el cotxe i recórrer els camins de la serra caminant, cavalcant o amb la bicicleta.

Recordeu que les muntanyes de la mediterrània són fràgils i que necessiten la nostra atenció. Per tant, tenim el deure de respectar-ne la flora i la fauna, i no hem d'abandonar-hi fem ni hem d'encendre foc. Als espais protegits, com és ara el parc natural de la Font Roja, hem de seguir les indicacions i les normes dels responsables. Saber que tot queda com ho vam trobar serà la nostra recompensa.

Itineraris excursionistes a la serra Mariola i l'Alcoià-Comtat

Les condicions de l'àrea han estat aprofitades pel sender de gran recorregut GR-7. El GR-7 segueix els tradicionals camins de muntanya, que els excursionistes mateixos han senyalitzat amb pintura blanca i roja per tal de facilitar el trànsit per la serra. Es troba al mercat la Topoguia del sector Venta Boquilla - Alcoi (FTVM-CEV, València, 1989) que ens descriu el recorregut del GR-7 per la serra de Mariola.

El GR-7, que recorre, des de les immediacions de Bocairent, la totalitat de la serra, ens permet penetrar en els paratges més amagats. Recomanem el tram que va des del refugi S. Reig del Moral (on es pot menjar i pernoctar) fins a Alcoi. Passa per l'impressionant barranc del Cint i pel Montcabrer que, amb 1.390 m, és el sostre del massís. El temps aproximat de la caminada és d'unes tres hores i mitja. També disposa de molts itineraris de Curt Recorregut (PR) i de Senders Locals (SL).

Al parc natural de la Font Roja hi ha itineraris senyalitzats que ens permeten conèixer les excepcionals riqueses botàniques, paisatgístiques i etnogràfiques que s'hi conserven. Hi ha publicats fullets divulgatius dels itineraris, que podreu trobar al parc mateix.

Per tal de fer excursions és útil la consulta de la cartografia de detall i de les guies especialitzades. Trobareu un ampli inventari de rutes d'interès a les guies:

J. R. Nebot, "Mariola" (València, 1998) L'Alcoià i Comtat, guia natural, històrica i cultural (Alcoi 1993), escrita per J.R. Nebot, R. Cebrián, "Montañas Valencianas V" (València, 1994), A. Calero, Guía excursionista de la Serra Mariola (Alcoi, 1980). La serra Mariola i la zona de l'Alcoià-Comtat es troben incloses als següents fulls dels mapes a escala 1:50.000: Ontinyent 28-32 (820), Alcoi 29-32 (821) i Ibi 28-33 (846).

Itineraris ciclistes a la serra Mariola i a l'Alcoià-Comtat

Els afeccionats a la bicicleta de carretera poden realitzar el circuit complet de la serra Mariola. El recorregut creua des de Bocairent fins a Alcoi a través de la font Mariola i té un total de 50 quilòmetres. Des d'Alcoi es pot pujar fins a Cases de Mariola i al santuari de la Font Roja. Aquests trajectes són curts, encara que tenen forts desnivells.

Els amants de la bicicleta de muntanya tenen una àmplia xarxa de camins i pistes forestals que els permetran fer exercici i gaudir alhora de la natura. Es pot trobar informació i alguns suggeriments a la guia de J.Raül i S.Sellés Bicicleta de Muntanya: serra amunt serra avall pels voltants d'Alcoi (Gráf. Ciudad, Alcoi 1992).

DADES D'INTERÉS

Per arribar a Bocairent des d'Alacant, s'ha de prendre la carretera A-7 en direcció a València fins que s'arriba a Alcoi. Després es continua per la CV-795 i, una vegada s'ha passat Banyeres, cal seguir la CV-81 en direcció a Bocairent.

Si es ve des de València s'ha de prendre la carretera A-7 en direcció a Alacant i, en aplegar al quilòmetre 57, s'ha de enfilegar la desviació de la A-7 en sentit a Albacete. Posteriorment, es pren la CV-81, que passa per Ontinyent i arriba fins a Bocairent.

Tourist info Alcoi

Calle San Lorenzo, 2
03801 Alcoi. Alicante.
Tel.: 96 553 71 55
Fax: 96 553 71 74
E-mail: alcoi@touristinfo.net

Tourist info Cocentaina

Pl. El Pla, s/n (Patio de Armas Palau Comtal)
03820 Cocentaina. Alicante.
Tel.: 96 559 01 59
Fax: 96 559 01 59
E-mail: cocentaina@touristinfo.net

Tourist info Bocairent

Plaça de l'Ajuntament, 2
46880 Bocairent. Valencia.
Tel.: 96 290 50 62
Fax: 96 290 50 85 (Ayto.)
E-mail: bocairent@touristinfo.net

Tourist info Muro de Alcoi

Plaza Ramón González, 1
03830 Muro de Alcoi. Alicante.
Tel.: 96 553 20 71
Fax: 96 553 17 69
E-mail: muroalcoi@touristinfo.net

Tourist info Agres

c/ Mayor, s/n
03837 Agres
Tel.: 96 551 00 01
Fax: 96 551 02 88
E-mail: agres@touristinfo.net

"E l'alto y célebre monte Mariola tan fértil quanto el que más de toda España, vestido de arboledas y yerbas medicinales, es muy rico en aguas, que las echa por todas sus vertientes... Y de aquí fue, que a su sombra y bajo de su amparo se edificaron antiguamente muchas poblaciones, de que están cuajadas sus vertientes hasta nuestros días."

Aquesta descripció, que per ajustada i fidel sembla actual, obri la "Guía del forastero de Alcoy", llibre editat el 1864. La serra de Mariola, famosa per l'encant de les muntanyes, per la puresa de les aigües i per la diversitat de la vegetació, s'alça entre Alacant i València, a la confluència de les comarques de la Vall d'Albaida, el Comtat i l'Alcoià.

L'encontre amb la Mariola és màgic. A cada pas, en cada racó, en qualsevol de les revoltes dels senders i camins que la travessen, la serra descobreix un munt d'espais captivadors. Les diverses tonalitats del verd revesteixen les muntanyes, les valls i els barrancs d'un paisatge que sembla que cobre vida amb el refilet dels ocells, amb la carrera de la llebre o amb el graciós trot de la perdiu. Ermites i fonts inviten a recuperar-se de la fatiga dels passejos mentre es respira un aire impregnat del perfum del romani, la sàlvia, l'espígol, el timó i el te de roca, a més de tota una extensa varietat de plantes aromàtiques i medicinals que han donat renom al massís. La natura ens obsequia amb la més perfecta de les seues obres i és a nosaltres als qui correspon fruir-ne i alhora, cuidar i mantenir, el fràgil equilibri ecològic.

La Mariola brinda un extens ventall d'atraccions als qui desitgen gaudir de la vida a l'aire lliure. Els afeccionats a l'excursionisme poden delectar-se amb la bellesa dels singulars boscos de roures, pins, i fins i tot de teix, mentre visiten les caves –depòsits en què antigament s'emmagatzemava la neu– o mentre admiren les velles masies, reflex de l'arquitectura popular. Les esplèndides vistes panoràmiques compensaran

la neu– o mentre admiren les velles masies, reflex de l'arquitectura popular. Les esplèndides vistes panoràmiques compensaran

l'esforç dels muntanyencs que vulguen reptar els pendents del Montcabrer, el Sant Jaume o el Portí. Uns i altres, senderistes i muntanyencs, trobaran, a les deus del Clariano i del Vinalopó, frondosos indrets on fruir de l'esbarjo i del descans. El traçat del ferrocarril que antigament enllaçava les poblacions de la contrada, el sender GR-7, que creua la zona, a més dels nombrosos camins que travessen la comarca, faciliten la preparació de suggestives excursions a peu, a cavall, o amb bicicleta.

L'abundància d'aigua, de refugis naturals, de cacera i de pesca, afegides a la fecunditat d'una terra idònia per al conreu dels cereals, les oliveres i els fruiters, han fet que moltes civilitzacions hagen aprofitat les excel·lents condicions de la regió. Nombroses petjades de la història de l'home es conserven escampades per tota la contornada: restes paleolítiques, neolítiques, ibèriques i romanes, a més de la gran quantitat de vestigis de la civilització àrab, en són una prova.

Entre les acaballes del segle XIX i el començament del XX la indústria tèxtil de la contrada va experimentar una forta transformació. La producció tradicional es va adaptar a les noves tecnologies i es va crear una moderna i puixant indústria dedicada a l'elaboració de llençols, d'edredons, de cobertors i, principalment, de mantes. En l'actualitat, la confecció de teixits, la fabricació de paper i l'elaboració de conserves alimentícies són els punts sobre els quals s'assenta l'economia de la zona.

Tanmateix, la producció artesanal no ha desaparegut i el ferro forjat, les armes antigues, les teles brodades i les disfresses són alguns dels articles artesanals que encara es poden adquirir als comerços especialitzats de la zona.

La gastronomia de la comarca aprofita els productes del terreny que, adobats amb les herbes aromàtiques de la Mariola, reben un sabor ple de delicadesa. A més dels arrossos i la tradicional paella, plats saborosos com ara el gaspatxo, les bajoques farcides o la pericana, cuinats amb l'extraordinari oli d'oliva de la contrada, constitueixen l'emblema de l'art culinària de la regió. Ametles ensucrades, torrons, nous amb sucre i pas-

tissos de monges escolen el refinament de la rebosteria àrab, que va deixar la seua empremta en les receptes dels dolços de la zona. L'herbero, fet a base d'anís macerat amb herbes del país, i el conegut *café licor*, present a totes les celebracions, ajudaran a pair bé tots els exquisits menjars amb què la cuina de la Mariola regala el viatger. En apropar-se a la serra per **Bocairent**, crida l'atenció la bellesa del muntanyam del terme municipal, ple d'ermites i de fonts que ragen per tot arreu. Les cases de la població, de típiques siluetes allargades, s'adapten harmoniosament a les formes del terreny. La part vella de la ciutat, amb carrerons estrets i empinats, està declarada conjunt històric-artístic nacional, i conserva encara la mateixa planta que tenia a l'edat mitjana. Entre tots els monuments excel·leix el campanar de l'església de l'Assumpció, un dels exemplars més bells del classicisme barroc valencià. El temple guarda una interessant pinacoteca amb obres de Juan de Juanes, Ribalta i Sorolla. Al seu costat, el museu arqueològic acull una valuosa exposició amb les principals troballes arqueològiques aparegudes al terme municipal. Cal retre una visita especial a les *Covetes dels Moros*, cavitats perforades al mur de pedra del barranc de Fos, i a la plaça de bous, excavada a colps de pic el 1843.

Cap al sud, la ciutat de **Banyeres de Mariola** disposa les seues cases als estreps de la serralada. La imponent figura d'un castell musulmà domina el poble. La fortificació alberga les sales del museu arqueològic i del museu fester. El passeig pel nucli urbà depara sorpreses agradables, com són ara la torre de la Font Bona, del segle XVI, l'església barroca de santa Maria, i les ermites de santa Maria Magdalena, sant Jordi i del sant Crist, a la qual s'aplega per un serpentejant calvari del segle XVIII. Nombroses fonts i brolladors, a més del cabal del Vinalopó, que travessa el terme, proporcionen aigua a les terres de conreu de la planura, on es cultiva l'ametler, la vinya i l'olivera; a la part muntanyosa, boscos de pins i roures cobreixen el terreny.

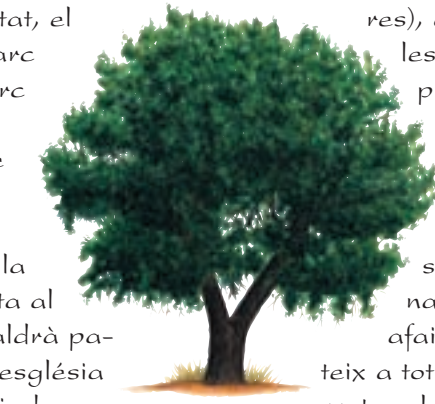
Des de Banyeres de Mariola el camí que condueix fins a **Alcoi** discorre entre la serra de Mariola i el parc natural del carrascar de la Font Roja. La singular estampa d'Alcoi, amb els ponts que salven

els profundíssims barrancs dels rius Barxell, Molinar i Serpis, és impressionant i colpidora. Al costat de la ciutat industrial i moderna, Alcoi amaga el tipisme de les placetes i dels zigzaguejants carrerons del barri vell. L'església de santa Maria, la parròquia de sant Maur i sant Francesc –amb un museu d'art sacra–, el claustre del convent de sant Agustí i l'ajuntament són parades obligades en la nostra visita. També cal fer una visita al famós museu arqueològic Camilo Visedo Moltó i al museu Casal de sant Jordi. Des de la vila, la monumental silueta del bar-ranc del Sinc, de parets verticals i escarpades, convida a endinsar-se en l'agrest paisatge. A l'altra banda de la ciutat, el santuari de la Mare de Déu dels Llirs –al bell mig del parc natural de la Font Roja–, anima a fruir d'un bellíssim marc natural guarnit per carrasques i pins. Dels cims de la Mariola estant, es contempla el meravellós panorama de la vall d'Alcoi i Cocentaina.

El nucli urbà de **Cocentaina**, capital de la comarca del Comtat, ensenya a cada pas les fites més importants de la seua història. El recorregut es pot començar amb la visita al palau Comtal, un magnífic edifici gòtic. A continuació caldrà parar atenció a les admirables pintures renaixentistes de l'església barroca de la Mare de Déu de l'Assumpció. Una passejada pels carrerons del Raval, antic barri musulmà, permet contemplar com l'arquitectura popular es barreja amb cases pairals d'estil mudèjar i amb vells caserons que llueixen a les façanes escuts senyorial i rajoles del segle XVIII. La imatge de la serra Mariola i el curs del Serpis viatgen plegats cap al nord i s'endinsen al terme de **Muro de Alcoi**. Els atractius environs de la vila permeten planejar interessants excursions a la Penya del Frare i als Fontanars, visitar les recol·lectes ermites que s'escampen per tot el municipi o, si es prefereix, gaudir de la pau i la tranquil·litat a les velles masies d'origen morisc.

Una agradable carretera deixa darrere Muro de Alcoi i condueix a les poblacions d'Agres i Alfafara pel vessant septentrional de la serra de Mariola. Oliveres, nogueres i ametlers guanyen terreny al muntanyam en aquestes pintoresquíssimes localitats de la serra. A **Agres**, les cases tradicionals, amb balcons i reixes de ferro forjat, s'encaramen en la muntanya i pugen sinuosament fins al

cim. A la part de dalt es troba el conegut santuari de la Mare de Déu del Castell, des d'on es contempla el delitós panorama de la vila i dels seus voltants. Passat el santuari, entre les senderes que condueixen a les falces del Montcabrer, es poden admirar les caves –avui en dia abandonades– i el bosc de teixos més meridional d'Europa. La veïna **Alfafara**, que agrupa les seues cases al voltant de l'església parroquial, ofereix un munt d'indrets encisadors: el pinar de la Vila (als afores), el barranc de la cova de la Font (camí del pic del Portí), les ruïnes tardo-romanes del mas del Pou o l'antic safareig públic, on encara acudeixen els veïns a fer la bugada, en són alguns.

Deixem per al final la menció de les festes per ser el tret més conegut i el que millor descriu l'esperit dels habitants de la Mariola. Les festes de moros i cristians són la celebració per antonomàsia i atrauen mant visitant nacional i estranger. La pròpia història de cada poble afaïçona la festa, encara que el nuc argumental és el mateix a tots: l'entrada dels àrabs en la població i la posterior derrota a les mans dels cristians. Alcoi, Bocairent, Banyeres, Cocentaina, Muro de Alcoi i Alfafara competeixen en espectacularitat i en colorit quan les comparses, abillades amb els seus millors vestits, desfilen al so de les marxes guerreres, entre el clamor del públic i el fragor de la pólvora dels trabucs. Altres celebracions, encara que no tan conegudes, també excel·leixen en originalitat, antiguitat i bellesa: la cavalcada dels Reis Mags d'Alcoi, considerada la més antiga d'Espanya, la crema del pi i l'escenificació de l'aparició de la Mare de Déu, a Agres, o la popular romeria a l'ermita de sant Antoni Abad, a Alfafara, són algunes de les festes més reeixides.

Deixem per al final la menció de les festes per ser el tret més conegut i el que millor descriu l'esperit dels habitants de la Mariola. Les festes de moros i cristians són la celebració per antonomàsia i atrauen mant visitant nacional i estranger. La pròpia història de cada poble afaïçona la festa, encara que el nuc argumental és el mateix a tots: l'entrada dels àrabs en la població i la posterior derrota a les mans dels cristians. Alcoi, Bocairent, Banyeres, Cocentaina, Muro de Alcoi i Alfafara competeixen en espectacularitat i en colorit quan les comparses, abillades amb els seus millors vestits, desfilen al so de les marxes guerreres, entre el clamor del públic i el fragor de la pólvora dels trabucs. Altres celebracions, encara que no tan conegudes, també excel·leixen en originalitat, antiguitat i bellesa: la cavalcada dels Reis Mags d'Alcoi, considerada la més antiga d'Espanya, la crema del pi i l'escenificació de l'aparició de la Mare de Déu, a Agres, o la popular romeria a l'ermita de sant Antoni Abad, a Alfafara, són algunes de les festes més reeixides.

Deixem per al final la menció de les festes per ser el tret més conegut i el que millor descriu l'esperit dels habitants de la Mariola. Les festes de moros i cristians són la celebració per antonomàsia i atrauen mant visitant nacional i estranger. La pròpia història de cada poble afaïçona la festa, encara que el nuc argumental és el mateix a tots: l'entrada dels àrabs en la població i la posterior derrota a les mans dels cristians. Alcoi, Bocairent, Banyeres, Cocentaina, Muro de Alcoi i Alfafara competeixen en espectacularitat i en colorit quan les comparses, abillades amb els seus millors vestits, desfilen al so de les marxes guerreres, entre el clamor del públic i el fragor de la pólvora dels trabucs. Altres celebracions, encara que no tan conegudes, també excel·leixen en originalitat, antiguitat i bellesa: la cavalcada dels Reis Mags d'Alcoi, considerada la més antiga d'Espanya, la crema del pi i l'escenificació de l'aparició de la Mare de Déu, a Agres, o la popular romeria a l'ermita de sant Antoni Abad, a Alfafara, són algunes de les festes més reeixides.

Fontanars
La Font de la
Figuera

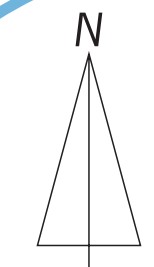
Beneixama,
Villena
N-330

La Blasca 1.119 m

- △ Cumbre
- Puerto de montaña
- Punto Panorámico
- ▲ Zona de escalada
- ◡ Cueva / Pinturas rupestres
- 🌳 Árbol monumental
- ⛑ Fuente
- 🏰 Castillo
- 🏘 Poblado ibérico
- 🏠 Ermita
- 🏡 Masía
- ❄ Cava / Pozo de nieve
- 🏛 Monumento / Museo
- 🏞 Área recreativa
- 🏕 Área de acampada
- 🏕 Camping
- 🏠 Refugio
- 🏠 Hotel / Pensión
- 🍽 Restaurante
- 🏠 Alojamiento rural
- 🏠 Albergue
- 🏠 Actividades al aire libre
- 🏠 Asistencia Sanitaria 24h.
- 🛢 Gasolinera (sin plomo)
- 📍 Información turística

- Carreteras
- Itinerario excursionista señalizado
- Pista forestal
- Curso de agua
- menos de 700 m
- 700 - 1.000 m
- más de 1.000 m

La Torre de
les Maçanes